

Frank Smith: A tanulás és felejtés könyve 12. fejezet: Milyen a te ideális iskolád?

december 20, 2022

Egy gyakran előforduló kérdés, de bevallom, nem tudom, hogy „ideális iskolák” lehetségesek és szükségesek-e? Semmiképpen nem lehet ilyesmire egy képletet alkotni. A tanulás hivatalos teóriájától megszabadított iskolák legfontosabb jellemzője éppen, hogy nem egy kaptafára alkotják őket. Különbőféle típusok létezhetnek.

Minden megszabadított iskola lényege, hogy az egy közösség – nem egy hierarchia, csúcán az igazgatóval, alattuk a tanárokkal, segédszeméllyel, tanulókkal, hanem egy olyan hely, ahol az emberek érdeklődésüknek megfelelően tevékenykedhetnek. Tanárok, tanulók és mindenki más az iskolában partnerek egy együttműködő kezdeményezésben és vállalkozásban. Valószínűleg több tanár is lenne bennük – tapasztaltabbak és jobban megfizetettek – több segéderő és tanárjelölt is.

Van néhány dolog, ami biztosan HIÁNYOZNA egy megszabadított iskolából: nem lennének gondolattalan gyakorlatok, büntető tesztek, megkülönböztetés, szegregáció, értelmetlen verseny, egymás címkézése, kezeket megkötő órarendek, a tanárok és a gyerekek nyilvános vagy a háttérben történő megalázása.

Más dolgok viszont közösen lennének jelen: Mindenkinek lehetősége lenne arra, hogy érdekes tevékenységekkel foglalja el magát, az antropológiától a zoológiáig. Jelen lenne számos érdekes ember, akik érdekes tevékenységeket tudnának és segítenének másoknak ezeket elsajátítani. Mindenkinek lehetősége lenne a legfelső fokig ezeket a dolgokat

elsajátítani. Másként szólva egy iskola számos klubból állna. Nem minden iskola nyújtaná ugyanazokat a dolgokat, mindegyik azt, amiben ő a legjobb. Az iskolák ugyanúgy individuálisak lennének, mint az egyes emberek azok.

Soha nem láttam egyetlen ideális iskolát sem, de voltam sok olyan iskolában, amit felvilágosult és lelkes igazgató vezetett, aki bátorította a tanítást, amelyet nem kötött a tanulás hivatalos elmélete. Én megpróbáltam elmagyarázni, hogy tanárok között azok nagyszerűek, akik képesek kitörni szűk gondolkodásmódból és a mindenbe való beavatkozásból, amit a hivatalos teória rájuk igyekszik kényszeríteni.

A tanárok a dolog magja. Nem csupán azokra gondolok, akik a fizetési listán vannak, hanem mindenkire, akitől lehet tanulni. De az alkalmazott tanároknak van elsődleges felelőssége, mert az ő felelősségük, hogy legyen lehetőség felfedezni, kapcsolatokat építeni és együttműködni. Más szavakkal az ő felelősségük a szervezés. Nem hierarchikus szervezés fentről le, hanem közösségszervezés, amely kifelé is terjed az iskola falain is túl.

Minden jó tanár, akit én ismertem jó szervező volt, érdekes tapasztalatokhoz segítette a tanulóit és saját magát, és megvédte őket a hivatalos teória beavatkozási kísérleteitől.

Nincs hiány a világban jó szervezőkben, de az érdekes, hogy a bürokrácián keresztül csak kevesen tudnak átjutni. Nem azokról beszélek, akiknek diplomája van igazgatási képességekből, vagy vezetésből, vagy motivációból. Olyanokról beszélek, akiknek tehetsége van, és elszántak abban, hogy lehetőségeket szervezzenek mások számára, amiben azok kreatívak és termékenyek lehetnek.

Sok tanár jó szervező, de nem mindannyian. Ugyanez áll sok zenészre, színészre, balett táncosra, sportolóra, a doktorokra a kórházakban, utazási ügynökökre, taxisokra, otthonokra és minden klubban működő emberre. Ahogyan a legjobb vezetők, úgy

a legjobb szervezők sem olyan pozícióban találhatóak, ahol hivatalos felelősségük lenne a tervezés, a költségvetés készítés, és más emberek irányítása. Vezetők és szervezők mindenütt felbukkanhatnak és mindenütt megtalálhatóak.

Néhány embernek megbecsülésre méltó képessége van arra, hogy jó konferenciákat szervezzen. Ezt azért említem, mert szeretnék ebből egy következtetést levonni.

Gyakran utazom professzionális konferenciákra. Egyesek nagyszerűek, mások azonban nem. A jó konferenciákat így szervezik:

Sok minden fut párhuzamosan – előadások, poszterek, beszélgetések, kirándulások, kulturális programok. Mindig van lehetőség kiszállni, pihenni, reflektálni, beszélgetni, írni, olvasni. Vannak nyugodt sarkok, lehetőség testmozgásra, elérhető ennivaló, innivaló, és fürdőszobák, lehetőség önkifejezésre, és csoportos találkozásra, mindenféle kényszer és értékelés nélkül. Nagy a lehetősége annak, hogy a tanulás klasszikus modellje szerint lehessen tanulni, és ki van zárva minden, ami a hivatalos tanulás rituáléja lenne. Más szavakkal kifejezve egy civilizált élmény, amely minden résztvevőnek más, de mindegyiket kielégíti.

Ugyanígy néz ki a tanulás klasszikus nézetére alapozó szabad iskola is!

fordította: Fóti Péter

Kapcsolódó oldalak:

- Frank Smith: A tanulás és felejtés könyve - Tartalomjegyzék
- Fóti Péter: James Herndon „The way it spoused to be” c. könyvéről
- Hannelore Zehnpfennig: Miért hagytam fel a frontális tanítással?